



**CZY ZDANIE MOŻE  
MIEĆ SWOJE ZDANIE?**

**RENATA  
PASYMOWSKA**

## **SCENARIUSZ LEKCJI**

**Program edukacji wczesnoszkolnej w szkole podstawowej**

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

**WARSZAWA 2019**

Redakcja merytoryczna – Agnieszka Karczewska-Gzik  
Recenzja merytoryczna – mgr Maria Ferenc  
mgr Jadwiga Iwanowska  
Agnieszka Ratajczak-Mucharska  
mgr Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019  
Ośrodek Rozwoju Edukacji  
Aleje Ujazdowskie 28  
00-478 Warszawa  
[www.ore.edu.pl](http://www.ore.edu.pl)

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –  
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).  
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

## Czas trwania zajęć:

2 godz. lekcyjne.

## Temat:

Czy zdanie może mieć swoje zdanie?

## Cele główne:

- kształtowanie świadomości uczniów na temat funkcji zdania,
- doskonalenie umiejętności konstruowania zdań,
- uświadomienie uczniom, co to znaczy mieć swoje zdanie,
- rozwijanie mowy i bogacenie słownika.

## Cele operacyjne – uczeń:

- rozpozna nazwy czynności i ich wykonawcę, skonstruuje zdania według schematu, rozpozna rodzaje zdań i użyje ich stosownie do okoliczności, doświadczy sposobów na wyrażanie własnego zdania, skorzysta z pomocy nauczyciela lub rówieśników.

## Metody:

praktyczne, sytuacyjne, dyskusyjne, prezentacja, stacje badawcze.

## Formy pracy:

zbiorowa, w parach, w grupie.

## Środki dydaktyczne:

teksty zawierające różne rodzaje zdań, kartki papieru, wizytówki do stacji badawczych, ilustracje.

## Przebieg zajęć:

1. **Zapoznanie z tematem i celami zajęć, określenie NaCoBeZU –** rozpoznawanie, konstruowanie i wyrażanie zdania, prowadzenie rozmowy.
2. **Spotkanie ze swoim zdaniem.** Nauczyciel prowokuje dyskusję na temat bliski dzieciom. Podkreśla, że zależy mu na tym, by poznać ich zdanie. Prowadzi ją dotąd, aż pozna wiele uczniowskich opinii. Następnie pyta uczniów o to, co to znaczy mieć swoje zdanie, czy każdy je ma i powinien mieć, a także czy umie je wyrazić.
3. Ćwiczenia w wyrażaniu własnego zdania – wdrażanie do przedsiębiorczości. Uczniowie odgrywają scenki sytuacyjne zgodnie z wylosowanym tematem, a następnie omawiają skuteczność w zakresie wyrażania własnego zdania.
4. **Prezentacja Zdania z Literkowa.** Nauczyciel przedstawia specjalistę z Literkowa, którym jest **Zdanie**. Poprzez prezentację multimedialną opowiada ono o swojej roli: „Drogie dzieci, ja spełniam ważne zadanie: komunikuję, oznajmiam, pytam,

rozkazuję, wyrażam. Czasem ukrywam wykonawcę czynności, np. »Idę«. Czy odgadniecie, kto to? Teraz wasza kolej!"

5. **Próby konstruowania zdań z podmiotem domyślnym.**
6. **Kontynuacja prezentacji Zdania:** „Mogę być tylko jednym wyrazem albo łączyć ich bardzo wiele za pomocą przecinka i innych liter. Słyszycie z tego, że jak coś powiem, to już powiem. Można powiedzieć, że mam własne zdanie. Sprawdźcie to?”.
7. **Sprawdzanie treści wylosowanych zdań oznajmujących.** Uczniowie sprawdzają, czy w zaproponowanych zdaniach „ukrywa się zdanie zdania”.
8. **Powrót do prezentacji Zdania:** „Często zadaję pytania, rozkazuję albo się czymś ekscytuję. Sprawdźcie, jaką odgrywam rolę”. Uczniowie analizują wypowiedziane zdania i określają ich rodzaj.
9. **Warsztaty na temat tworzenia zdań.** Uczniowie pracują w grupach, przechodzą od stacji do stacji, rozwijając swoje kompetencje w zakresie konstrukcji różnych rodzajów zdań. I. KOMPOZYCJE – na tej stacji tworzą według instrukcji zdania odpowiadające na pytania: „jaki?”, „kto?”, „co robi?”, „z kim?” lub „jaka?”, „co?”, „co robi?”, „gdzie?” itp. II. PYTANIA o każdy wyraz zdania, np. „Marysia idzie do sklepu” – „Kto idzie do sklepu?”, „Czy Marysia idzie do sklepu?”, „Gdzie idzie Marysia?” itp. III. Rozkazy – tworzenie instrukcji wyjścia ze szkoły, np. „Posprzątaj! Załóż tornister!” itp. IV. EMOCJE, np. „Jaki on jest ładny!”.
10. **Wykorzystanie zdobytych wiadomości. Zdanie** prezentuje ilustrację, do których należy skonstruować zdania zgodnie z poleceniem, np. „Róże pięknie pachną!”.
11. **Ocena poziomu konstruowania zdań.** Uczniom ze SPE proponujemy wykorzystanie piktogramów.
12. **Podsumowanie zajęć.** Próba odpowiedzi na pytanie: „Czy zdanie może mieć swoje zdanie?”. Uzasadnianie odpowiedzi poparte konkretnymi przykładami.

## Komentarz metodyczny

Dzięki utożsamieniu czegoś tak niewyobrażalnego, jak zdanie możemy stworzyć postać, która będzie pośredniczyła między światem pojęć a rzeczywistością, w której funkcjonuje dziecko. Ono zrozumie to pojęcie, gdy zostanie zainteresowane zagadnieniem i jest się w stanie w nim „zanurzyć” dzięki uruchomieniu wszystkich zmysłów. Dotyczy to w szczególności dzieci ze SPE. Staramy się, by jak najpełniej uczestniczyły one w procesie kształcenia.